

רבי שמעון

בר יוחאי

ציון ואילוז

הולדתו של רבי שמעון בר יוחאי

התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, ובקצור רשב"י, נולד כחמששים שנה לאחר חרבן בית המקדש השני. ישנן דעות שהוא נולד ביום ל"ג בעומר, וישנן דעות שיום הולדתו היה בחג השבועות, יום בו נתנה התורה לעם ישראל.

על לדתו מספר בספר 'נחלת אבות', שאביו יוחאי היה משבט יהודה, והיה מגדולי הדור, עשיר, נכבד וקרוב למלכות. אשתו של יוחאי, שרה, מזרע נשיאי ישראל היתה, צאצאית של הלל הזקן.

שרה היתה עקרה ולא נפקדה בבנים. כשראה יוחאי שעברו שנים רבות ועדיין לא ילדה, עלה בדעתו להתגרש ממנה. כאשר נודע הדבר לשרה אשתו, לא אמרה לו דבר, אולם הרבתה לצום, לתת צדקה ולהתפלל מתוך כפי גדול לפני ה' בלב נשבר, וה' שמע את קול תפלתה.

היה זה בליל ראש השנה, יוחאי ראה בחלומו, והנה הוא עומד ביצר גדול שיש בו אילנות לאלפים ולרכבות – מהם רענגים נושאי פרות, ומהם יבשים.

והוא, יוחאי, נשען על אילן יבש. נשא יוחנן את עיניו וראה איש שמראהו נורא מאד, ועל שכומו כד מלא מים. עבר האיש בכל היצר והשקה כמה מהאילנות היבשים. עבר בסמוך לאילנות האחרים והניחם כשהם יבשים, ולא השקה אותם. כאשר הגיע לאילן אשר נשען עליו יוחאי, הוציא מחיקו צלוחית אחת קטנה מלאה מים חיים, והשקה את האילן.

יוחאי הבחין כי שרתה הברכה באותם מעט מים, הם גאו מאד וכסו את כל סביבות האילן שעליו נשען. מיד נשא האילן פרי, וגדל מאד.

שמע יוחאי מאד על המראה שראה בחלומו, וייקץ משנתו מתוך שמחה, כשבפיו "הפסוק: 'מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה, הללויה'".

ספר את חלומו לאשתו ואמר לה: "חלום חלמתי, ופתרונו לדעתי פשוט הוא: היצר הוא העולם, והאילנות הן הנשים – מהן נותנות פרות, ומהן עקרות. בראש השנה נפקדות חלק מהן, ויש מהן שנותרות עקרות. את הנפד האילן שעליו נשענתי, אותו השקו ממעין הברכה, להוליד בנים צדיקים ונחמים. אמנם, דבר אחד נותר לי להבין: מדוע את כל האילנות השקה האיש מהפד, ואלו את האילן שעליו נשענתי השקה מהצלוחית?

אמרה לו שרה אשתו: תמיתהך תמיתה. ובכן, הרשני ללכת אל התנא קדוש רבי עקיבא, לספר לו על החלום, והוא יגיד לנו את פתרונו. אמר לה בעלה יוחאי: טוב הדבר! גלף שנינו יחדו אליו ונספר לו את החלום, והוא, ברוח קדשו אשר האציל עליו האלקים, יגיד לנו את פתרונו.

במוצאי ראש השנה הלכו שניהם יחד אל התנא הקדוש רבי עקיבא. יוחאי ספר לו את חלומו, ואכן רבי עקיבא פתר לו כאשר פתר יוחאי. וגם הודיע לו את סבת השקאת אותו אילן מהצלוחית. וכך אמר לו: דע יוחאי, כי חלומך הוא משל על הנשים היולדות והעקרות, ואשתך שרה היא מהעקרות. ורק תפלותיה ורב דמעותיה, אשר שפכה לפני ה', הן שזכו אותה ונהפכה מעקרה ליולדת. הצלוחית היא צלוחית של דמעותיה שנאספו, ומהן השקוה להוליד לה בן.

פנה רבי עקיבא אל שרה ואמר: בזאת השנה את הרה ותלדי בן, שיאיר לישראל
בחקמתו ובמעשיו!

שמחו יוחאי ושרה אשתו מאד והלכו לביתם לשלום, ואכן הרתה וילדה בן ביום
חג השבועות, היום שבו נתנה תורה לישראל. הבית התמלא אורה, וכל רואיו
ידעו כי סופו להאיר לישראל באור גדול. שמחו הוריו בו מאד והללו את ה',
חלקו צדקה ועשו סעודה גדולה ביום בו נכנס בביתו של אברהם אבינו, וקראו
את שמו שמעון, כי שמע ה' לקול תפלת אמו ולקול בכיותיה.

מהיום ההוא הם נתנו עיניהם עליו לשמרו מפל טמאה, ולגדלו בקדושה ובטהרה.

כאשר החל לדבר, הרגילוהו אף ורק לדברים שבקדושה. בהיותו בן חמש,
מסרוהו ללמד מפי רבן גמליאל בירושלים, והיה למען המתגבר.

בהיותו ילד קטן, כבר שאל שאלות בדיני התורה לתנאים הקדושים רבי יהושע
בן חנניה ורבן גמליאל. וכך הלך וגדל בתורה, עד כי גדל מאוד.

רבי שמעון למד תורה מפייהם של התנאים רבי יהושע ורבי יהודה בן בבא.

כמו כן היה מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא, וממנו למד וקבל את רב תורתו.

הוא נסע לבני ברק, לישיבתו של רבי עקיבא, ושקה שם כשלוש עשרה שנים
ברציפות, ולא חזר לביתו כל אותן שנים. לאחר מכן פתח רשב"י בעצמו ישיבה,
אף גם אז היה נוסע מדי פעם אל רבו לבני ברק לדלות ממנו עוד מדברי תורתו.
גם כשרבי עקיבא נתפס וישב בבית הספר בגלל שלמד תורה לרבים למרות
הגזרות שגזרו הרומאים – היה רשב"י בא אליו ללמד תורה.

החבה והאהבה ששררו בן הרב לתלמידו היו מיוחדות, עד שמרב חבתו קרא הרב
לתלמידו: "בני".

כמו כן היה התלמיד מכבד ומוקיר את רבו. שנים רבות לאחר פטירת רבו היה
אומר לתלמידיו: "בני, שנו מדותי, שמדות תרומות מתרומות מדותיו של רבי
עקיבא!" רשב"י העיד בכך כי את כוחו וגדלותו הרוחנית קבל מרבו הגדול.

חבריו של רבנו, שלמדו עמו, היו התנאים: רבי יוסי, רבי יהודה, רבי מאיר בעל
הגס, רבי אלעזר בן צדוק, רבי יוחנן בן ברוקה, רבי מתאי בן חרש, רבי חנניא
בן חכנאי, רבי אליעזר בן יעקב, רבי שמעון בן גמליאל, איסי בן יהודה ועוד.

אהבה מיוחדת הייתה ביניהם. רבי שמעון מתוך ענותנותו היה מכבדם, ואף במקום
שהיה חולק עליהם, היה תדיר מסביר את דברי חבריו ואת שיטותיהם, ורק
לאחר מכן היה רשב"י אומר את השגותיו והסבריו מדוע הוא חולק עליהם.

גם במקומות בהם היה יחיד נגד הרבים, לא נרתע רשב"י ולא חזר בו ממה
שסבר לפי דעתו, אלא שאם היו שואלים אותו פיצד לנהג, היה אומר לפסוק
כדעת חבריו שהיו רבים ממנו, ולא כדעתו שהיא דעת יחיד.

חבוריו, דברי תורתו בהלכה ובאגדה שבמלמוד בבלי, חבר גם את מדרשי
ההלכה ו'מכילתא דרשב"י' לספר 'שמות', ו'ספרי' – לספרים 'במדבר' ו'דברים',
וכן את החבור הענקי בחכמה האלוקית, את 'ספר הזוהר' הקדוש.

רשב"י היה חתנו של התנא הקדוש רבי פנחס בן יאיר.

עבודה

מלאו בטבלה את פרטיו של יוחאי:

החלום	פרטיו
יער	
אילנות	
אילנות עם פירות	
אילנות יבשים	
האילן שנשען עליו	
הצלוחית	

השלימו את סיכום קורא חיו של רבי שמעון בר יוחאי:

רבי שמעון בר יוחאי

מדוע נקרא כך?

אביו:

אמו:

תאריך הולדתו:

מקום הולדתו:

רבותיו:

חבריו:

חיבוריו:

חתנו של:

עו עא האנג:

1. פֿשנולד רבי שמעון הוריו שמרו עליו, פיצד?

2. מהיכן שהיתה אהבה גדולה בין רבי עקיבא לרבי שמעון?

3. רבי שמעון בר יוחאי היה בעל ענה גדולה והתנהג בכבוד גדול לחבריו הוכיחו.

כך היא דרכה של תורה

על פי הגמרא במסכת שבת דף לג':

יָשְׁבוּ ר' יְהוּדָה וְר' יוֹסִי וְר' שְׁמַעוֹן
וַיֵּשֶׁב אֶצְלָם יְהוּדָה בֶּן גָּרִים.
פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר: כָּמָה נָאִים מַעֲשִׂיהֶם
שֶׁל אֲמָה זוּ! תִּקְנֵנוּ שְׁוָקִים, תִּקְנֵנוּ גְּשָׁרִים,
תִּקְנֵנוּ מִדְּחָצְאוֹת.
ר' יוֹסִי שָׁתַק.
נִעְנָה ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
וְאָמַר: כָּל מָה שֶׁתִּקְנֵנוּ לֹא תִקְנֵנוּ אֶלָּא לְעֶרְךָ
עֲצָמִים...
הֵלֵךְ יְהוּדָה בֶּן גָּרִים וְסִפֵּר דְּבָרֵיהֶם וּנְשָׁמְעוּ
לְמַלְכוּת.
אָמְרוּ: יְהוּדָה שָׁעֵלָה – יִתְעַלָּה,
יוֹסִי שָׁשַׁתְּךָ – יִגָּלָה לְעַפּוּרִי,
שְׁמַעוֹן שָׁנְנָה – יִהְרַג.

הֵלֵךְ ר' שְׁמַעוֹן וּבָנָו וּנְתַחֲבְאוּ בְּבֵית
הַמִּדְרָשׁ.
כָּל יוֹם הָיְתָה אִשְׁתּוֹ מְבִיאָה לָהֶם פֶּת וְכֹד
שֶׁל מִים וְסֻעָדוֹ.
כְּשֶׁגָּבְרָה הַגְּזֵרָה אָמַר לְבָנָיו: נָשִׁים דַּעְתָּן
קָלָה עֲלֵיהֶן, שָׁמָּה יִצְעָרוּהָ וּתְגַלָּה.

הֵלְכוּ וּנְתַחֲבְאוּ בַּמַּעֲרָה.
נַעֲשֶׂה גַם וּנִבְרָא לָהֶם חֲרוֹב וּמַעֲזִין,
וְהָיוּ פּוֹשְׁטִים בְּגִדֵיהֶם וַיּוֹשְׁבִים עַד צֹאֲרָם
בַּחוּל.
כָּל הַיּוֹם עָסְקוּ בַּתּוֹרָה: בְּזִמְנָן תִּפְלָה הָיוּ
מִתְלַבָּשִׁים וּמִתְעַטְּפִים וּמִתְפַּלְּלִים,
וְאַחֲרַיִם כֵּן הָיוּ חוֹזְרִים וּפּוֹשְׁטִים בְּגִדֵיהֶם, כִּי
שָׁלֹא יִבְלוּ.

יָשְׁבוּ שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּמַּעֲרָה.
בָּא אֱלֹהֵיוּ וְעָמַד עַל פֶּתַח הַמַּעֲרָה,
אָמַר: מִי יוֹדִיעַ לְבֶן יוֹחָאי שְׁמֵת הַקִּיסָר
וּבִטְלָה גְּזֵרָתוֹ?

הֵלֵךְ ר' שְׁמַעוֹן וּבָנָו

וּנְתַחֲבְאוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ.

פֶּת וְכֹד שֶׁל מִים

בָּא אֱלֹהֵיוּ וְעָמַד עַל פֶּתַח
הַמַּעֲרָה,

וּנִבְרָא לָהֶם חֲרוֹב

וַיֵּצְאוּ בְנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵם חוֹרְשִׁים
וְזוֹרְעִים

יֵצְאוּ וַיֵּרְאוּ בְנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵם חוֹרְשִׁים
וְזוֹרְעִים.

אָמַר: מִנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה!
כָּל מָקוֹם שְׁנוֹתָנִים עֵינֵיהֶם מִיַּד נִשְׁרָף,
יֵצְאָה בֵּת קוֹל וְאִמְרָה לָהֶם: לְהַחֲרִיב
עוֹלָמִי יֵצְאָתֶם? חֲזְרוּ לְמַעֲרֹתְכֶם!

חֲזְרוּ וְהִלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ,
אָמְרוּ: מִשְׁפָּט רָשָׁעִים בְּגִיהָנָם שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ.
יֵצְאָה בֵּת קוֹל וְאִמְרָה: צֵאוּ מִמַּעֲרֹתְכֶם!

יֵצְאוּ מִן הַמַּעֲרָה.
כָּל מָקוֹם שֶׁהָיָה ר' אֶלְעָזָר מְכָה הָיָה ר'
שִׁמְעוֹן מְרַפָּא.
אָמַר לוֹ: בְּנִי, דִּי לְעוֹלָם אָנִי וְאַתָּה.

עָרַב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה רָאוּ זִמְנָא אֶחָד
כְּשֶׁהוּא אוֹחִז בִּידוֹ שְׁתֵּי חֲבִילוֹת שֶׁל
הֶדְסִים וְרִץ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת.
אָמְרוּ לוֹ: אֵלּוּ לָמָּה לָךְ?
אָמַר לָהֶם: לְכַבּוֹד שַׁבַּת.
- וַיְהִי דִּי לָךְ בְּאַחָד.

- אֶחָד כְּנָגֵד "זְכוֹר" שמות כ, ז

וְאַחָד כְּנָגֵד "שְׁמֹר" (דברים ה, ז)

אָמַר לוֹ ר' שִׁמְעוֹן לְבָנָו: רְאֵה, כְּמָה
חֲבִיבוֹת מַצּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל.
נִתְשָׁבָה דַּעְתָּם.

שָׁמַע ר' פִּינְחָס בֶּן
יֵאִיר חֲתָנָו וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ.
הִכְנִיסָהוּ לְבֵית הַמֶּרְחָץ בְּטַבְרִיא
וְהִתְחִיל מִתְקַן אֶת בִּשְׁרוֹ.
רְאֵה ר' פִּינְחָס סְדָקִים בְּגוֹפּוֹ,
הִתְחִיל בּוֹכָה,

וְנִשְׁרָו דְּמַעוֹתָיו עַל בִּשְׁרוֹ שֶׁל ר' שִׁמְעוֹן,
וַיַּעַק מִתּוֹךְ כָּאֵב.

אָמַר לוֹ ר' פִּינְחָס: אוֹי לִי שֶׁרְאִיתִיךָ בְּכָךְ!
וְאָמַר לוֹ: אֲשֶׁרִיךְ שֶׁרְאִיתָנִי בְּכָךְ, שְׂאֵלְמִלָּא
רְאִיתָנִי בְּכָךְ לֹא מִצָּאתָ בִּי כָךְ.

אֲשֶׁרִיךְ שֶׁרְאִיתָנִי בְּכָךְ

"תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר
שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל
וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורים,
אלו הן
תורה וארץ ישראל והעולם הבא"

הסבירו אג שיטא ש רבי שמעון בר יוחאי:
"אין התורה נקנית אלא על ידי יסורים"

במשנה ו' ד' בפרקי אבות :

כך היא הרכה של תורה,
פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן
וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל
אם אתה עשה כן אשריך וטוב לך;
אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא

רבי עובדיה מברטנורא:

לא על העשיר הוא אומר שיעמוד בחיי צער
כדי ללמוד תורה, אלא היק אפילו אין לאדם
אלא פת במלח וכו' ואין לו כר וכסת לישן,
אלא על הארץ, אל ימנע מלעסוק בה, דסופו
ללמוד אותה מעושר.

ר"ל כך הוא אופן התחלת הלימוד, אף
שלבסוף ינחל כל טובות שבעולם.

ל"ג בעומר - יום פטירת רשב"י

תאור יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי כפי שמובא מהזהר:

באותו יום שרבי שמעון בר יוחאי עצמד להסתלק מן העולם, התאספו אצלו תלמידיו הגדולים והיה רבי שמעון שמים שמחה גדולה. באותה שעה סבבה אש את הבית ויצאו כלם וישבו מבחוץ, ורק התלמידים המיוחדים נשארו בבית. אמר רבי שמעון: השעה היא שעת רצון, ואני רוצה לבוא בלי בושע לעולם-הבא. יש דברים חשובים וקדושים שלא גליתי עד עתה, הם היו נסתרים בלבי, וכעת הגיעה השעה לגלותם לפני השכינה ולהכנס בהם לעולם-הבא. אמר רבי שמעון: רבי אבא! יכתב ורבי אלעזר בני ילמד בפיו, וישאר החברים ידוכבו בלבם את הדברים שאמר עתה. והיה רבי שמעון דורש בדברים גדולים ועמקים העומדים ברומו של עולם.

כשהגיע רבי שמעון לקראת סיום דבריו, ואמר את הפסוק - "כי שם צנה ד' את הברכה, חיים עד העולם", אמר רבי אבא: 'לא סים המאור הקדוש - הוא רבי שמעון - לומר 'חיים', עד שנפסקו דבריו, ואני פתבתי וחשבתי לכתב עוד, ולא שמעתי ולא הרימותי את ראשי, כי האור היה גדול ולא יכלתי להסתכל ובתוך כך נודעתי. שמעתי קול קורא ואומר: "אך חיים ושנות חיים יוסיפו לך". ושמעתי קול אחר: "חיים שאל ממך נתת לו". כל אותו היום לא נפסקה האש מהבית ולא היה מי שיגיע אליו, אל רבי שמעון, כי לא יכלו מפני האש והאור שהיו מסבבים אותו. לאחר שפסקה האש ראיתי את המאור הקדוש קדש הקדשים רבי שמעון, שנסתלק מן העולם, שנתעטר, ושפר על ימינו, ופניו צוחקות. התחילו החברים בבכייה ולא יכלו לפתח את פיהם...

זהו רבי שמעון בר יוחאי אדוננו שהקב"ה משתבח בו בכל יום: 'אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות עליונים שמורים לו'

גל

עיני ואביטה

נפלאות תורתך קיט יח'

מצוה מצליקים מצורות בלג בעומר?

לזכר האש הגדולה שלהטה בבית כל אותו יום, ולאורה אמר את סתרי התורה, נהגו בכל תפוצות ישראל להדליק מדורות ולשיר לאורן את הפיוט המפורסם: "בר יוסאי, נמשחת, אשריך, שמן ששון מחבריה."

כבר לפני כחמש מאות שנה כתב רבנו עובדיה מברטנורא: "בל"ג בעומר, יום פטירתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה גר תמיד... שהרבה עקרות נפקדו וחולים נרפאו בנגד ונגדבה שהתנדבו למקום ההוא."

האר"י הקדוש עלה כדי להיות שם בל"ג בעומר. גם האור החיים הקדוש בעליתו ארצה הלך לפקד את 'הציון הקדוש'. בהגיעו לתחתית הקר גברה התרגשותו. הוא גרד מעל החמור והחל מטפס בקר על ידיו ורגליו, כשהוא קורא בנהמת לבו: "להיכן אני, השפל, נכנס, למקום אש, להבת שלהבת קדש, וכל פמליה של מעלה, וכל נשמות הצדיקים!"

רבי שמעון בר יוסאי התעלה לזריגת מלאך, אם לא למעלה מזה. אבל כיצד הוא התעלה?

ע"י לימוד תורה, ע"י קיום מצוות, ע"י תפילה, ע"י עבודת ה'.

הוא לא נולד רבי שמעון בר יוסאי. גם הוא התחיל בצעיד, בפס'עה. והתקיימה בו ההבטחה: "הבא להטהר - מס'עין אותו".

וכן ההבטחה: "פיתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפיתחו של אולם."

